

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ“
ЦЕНТЪР ЗА ДИСТАНЦИОННО ОБУЧЕНИЕ

Лекция №4

**ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА
МЕНИДЖМЕНТА.
ПОВЕДЕНЧЕСКА ШКОЛА**

доц. Макрета Драганова

**БИХЕЙВИОРИСТКАТА
ШКОЛА
(ПОВЕДЕНЧЕСКА ШКОЛА)**

Въпрос за дискусия

Кои са предпоставките за
възникване на поведенческата
школа?

Предпоставки за възникване

Недоволство на работниците:

- Разработване на ефективни работни места;
- Увеличаване производителността на всеки работник;
- Правилното използване на управленските функции.

Основна сравнителна характеристика

- Класическа школа

науча
рационална

- Поведенческа школа

ИЗКУСТВО
социална

СЪДЪРЖАНИЕ НА ПОВЕДЕНЧЕСКАТА ШКОЛА

- Движение „Човешки отношения“
  - Организационно поведение
    - Теории “X”, “Y”

Школата на човешките отношения се
опира на постиженията на
психологията като наука.

Развитието ѝ се свързва с имената
на

**Мери Фолет и
Елтън Мейо.**

Мери Фолет (1868-1933г.)

- **Разглежда групите в организацията** и смята, че поведението на членовете на една организация до голяма степен се определя от групите, към които те принадлежат.
Групите могат да осъществяват контрол върху поведението на своите членове.
- Следователно, **постигането на целите на организацията може да стане по-ефективно и лесно чрез постигане на груповите цели.**

АКЦЕНТ!!!

- УСПЕШНОТО УПРАВЛЕНИЕ ЗАВИСИ
ОТ ОТНОШЕНИЕТО НА
РЪКОВОДИТЕЛЯ КЪМ РАБОТНИКА!

Джордж Елтън Мейо

(1880 - 1949)

Елтън Мейо

Хоторнските експерименти 1924 - 1932 (36) г.

Целта на изследването е била да се изучат **факторите, влияещи върху производителността на труда.**

Те поставят основата и на теорията за **организационното поведение.**

Хоторнски експерименти - 1

- 1924 – 1927 г. – I-ви етап

Същност - Изследва се въздействието на осветеността на работното помещение и производителността на труда

Резултат – производителността не се променя!

Хоторнски експерименти - 2

- 1927 – 1931 г. Експеримент в група

Същност – търси се връзката между производителност на труда и факторите – работна заплата, време за почивка, работно време и др. Сформира се група от 5-6 работнички. Обяснява им се за експеримента. Сред тях постоянно – наблюдател, който регистрира всичко!

Резултат – производителността се увеличава!

Извод – влияние на групови мотивационни фактори

Хоторнски експерименти - 2

- 1928 – поканен Елтън Мейо с цел:
- - да оцени резултатите от изследването до момента;
- - да продължи да участва в експеримента.

Групата се привежда в режим на работа какъвто е бил преди експеримента!

Резултат – производителността нараства!

Хоторнски експерименти - 3

- 1931 – 1932 г. – III-ти етап

Същност – усъвършенстване ръководството на хората.

Резултат – Ако хората бъдат оставени да говорят по вълнуващи ги въпроси, те се отклоняват към “маловажни” и несвързани с работата теми.

Извод: - отношенията, които се внасят в работата са толкова важни колкото и тези, които се оформят по време на работа!

Хоторнски експерименти - 4

- 1932-1936 – IV етап.
- Същност – влиянието на груповите норми
- Резултат – производителните работници не повлияват на производителността на останалите
- Извод – високопроизводителните работници намаляват своята производителност заради „Груповата норма“

Хоторнски експерименти - ИЗВОДИ

---

1. Работниците са социални същества, а не „живи машини“ – „**ефектът на Хоторн**“
2. Социалната среда на труда съществено влияе върху поведението на индивида;
3. Производителността не е технически феномен, а социално явление!

Хоторнски експерименти - ИЗВОДИ

---

4. Натискът от страна на групата оказва най-силно влияние върху производителността

5. Елтън Мейо извежда на преден план стил на управление, при който се балансира между загрижеността за хората и загрижеността за изпълнение на работата

Основен извод от Хоторнските експерименти

Школа на човешките отношения

- Изграждане на социалните групи и развитие на потенциала чрез:
  - Мотивиране в ранен етап чрез възлагане на задачи.
  - Мотивиране чрез непрекъснат директен личен контакт.
  - Мотивиране чрез непрекъснатото съгласуване на отговорностите в групата.

Школа на човешките отношения

- Изграждане на комуникационна мрежа.
- Подбор, обучение и мотивиране на персонала.
- Формулиране на цели, намиране на решения и делегиране на права.

ОРГАНИЗАЦИОННО ПОВЕДЕНИЕ

Същност на организационното поведение

- Съвкупност от идеи, методи и подходи за изследване на:
  - - човешките взаимоотношения в организационна среда;
  - - специфичните социологически и психологически страни на управлението

Основни характеристики

- 1. Основава се на научни методи.
- 2. Основава се на интердисциплинарност.
- 3. Обхваща различни равнища на анализи – индивиди, групи, организация

Основни характеристики

- 4. Ориентация към нестандартни ситуации – НЕ генерира универсално приложими предписания.
- 5. Внимание към приложението на знанията и методите.

Представители на “Организационно поведение”

- **Честър Бърнард** – определя характеристики на формална и неформална група и тяхното въздействие
- **Абрахам Маслоу** – теория за мотивацията
- **Рансис Ликерт** – теория за лидерството

Представители на “Организационно поведение”

- Курт Левин – групова динамика;
- Якоб Морено – поведение на групите;
- Виктор Врум – лидерство и мотивация;

ОБЩ ИЗВОД:

ОРГАНИЗАЦИЯТА ПРОМЕНЯ
ИНДИВИДУАЛНАТА ЛИЧНОСТ, А
ИНДИВИДЪТ ЧРЕЗ НЕФОРМАЛНИ
ДЕЙНОСТИ МОДИФИЦИРА
ОРГАНИЗАЦИЯТА

Макгрегър - Теория “Х”

- Теория “Х” – Човек не обича труда и се нуждае от принуда, контрол, наказания, за да работят за постигане на целите.
- Характеристики на подхода:
  - - строго разделение между изпълнители и управленци;
  - - ясно регламентирани дейности
  - - стимули - предимно икономически

Основни тези на теория „Х“

---

1. Човек не обича труда и при възможност го избягва;
2. Хората трябва да бъдат принуждавани да работят и контролирани.
3. Човек избягва отговорност, очаква сигурност

Макгрегър Теория “У”

- Теория “У” – индивидите са отговорни и упражняват самоконтрол и самоуправление за достигане целите на организацията;
- Основно средство – стимула, а не контрола и принудата

Основни тези на теория „У“

---

1. Човек полага физически и умствени усилия при извършване на работните дейности;
2. Възможност за упражняване на висока степен на въображение, съобразителност и творчество;
3. Интелектуалния потенциал на хората се използва частично

Основни тези на теория „У“

- 4. Контролът отвън и заплахата не са единствените средства за постигане на целите на организацията
- 5. Средният човек се учи да поема отговорност и да търси отговорности

Сравнителна оценка на трите подхода на управление

Класическият подход
подчертава техническите
изисквания към
организациите
(*инструменталният възглед за
човешкото поведение*) –
“организации без хора”.

Сравнителна оценка на трите подхода на управление

Концепцията за **човешките
отношения** акцентира върху
психологическите и социални
аспекти, върху човешките
потребности – “хора без
организации”.

Сравнителна оценка на трите подхода на управление

- Подходът за организационното поведение се стреми да съчетае тези два подхода.
- Съвременната тенденция в мениджмънта е движението към по-прецизен и по-широк научно-ценностен подход.

Заклучение

Днес нараства значението на изучаване природата на човешкото поведение и на взаимоотношението “хора – организации”.

Налага се необходимостта от по-широка теория, която да обхване сложния интегративен характер на модерния мениджмънт.

**БЛАГОДАРЯ ЗА
ВНИМАНИЕТО!**